

Izziņa par Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk – LAP) Uzraudzības komitejas 14.06.2018. sēdes darba dokumentiem

Nr.	Pārstāvētā institūcija	UK locekļa komentārs	Vadošās iestādes komentārs
<i>DK_6; DK_7. Grozījumi Latvijas Lauku attīstības programmā 2014.-2020. gadam</i>			
<i>Finansējuma pārdale uz M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”</i>			
1.	<i>Lauksaimniecības statūtsabiedrība u asociācija</i>	<p>Kritiski izvērtēt plānoto finanšu pārdali par labu pasākumam „Bioloģiskā lauksaimniecība”, palielinot to par 42,4 miljoniem eur.</p> <p>Dokumentu paketei pievienotajā LAP gada īstenošanas ziņojumā” (13. un 14. lpp) visi vides un lauku ainavas uzlabošanas pasākumi (ieskaitot bioloģisko lauksaimniecību un apgabalus, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi) ir definēti kā platībatkarīgie atbalsta pasākumi lauku attīstībai.</p> <p>Biedrība uzskata, ka katram pasākumam kā atbalstu limitējošs rādītājs ir septiņiem gadiem ieplānotā summa (bioloģiskai lauksaimniecībai 151,9 miljoni eur, maksājumiem apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi – 267,5 miljoni eur). Abos gadījumos nesaprotamu apsvērumu labad tika noteiktas arī konkrētas atbalsta likmes par platības vienību. Diemžēl, kopējā septiņiem gadiem paredzētā summa netika sadalīta pa gadiem, kā arī netika noteikts, ka platību pārsnieguma gadījumā iepriekš noteiktās likmes proporcionāli ir jāsamazina. Tāpēc abiem pasākumiem limitētie līdzekļi gadu no gada tika pārtērēti, kā rezultātā pēdējiem diviem plānošanas perioda gadiem to pietrūkst.</p> <p>Ja attiecībā uz tā sauktajiem MLA maksājumiem līdzekļu pārtēriņš ir radies ZM atbildīgo darbinieku pārāk optimistiskas plānošanas rezultātā, jo sarunās tika solīts līdzekļus atrast arī diviem pēdējiem plānošanas gadiem, tad bioloģiskās lauksaimniecības nozarē – tās biedrības vadītāju mudinājumus pretendentiem uzņemties jaunas saistības, nerēķinoties ar nozares atbalstam iedalītajiem līdzekļiem.</p> <p>Saimniecībām, kas darbojas klimata, augsnes sastāva un citādā ziņā nelabvēlīgos apstākļos, 2019. un 2020.gados veidosies neapskaužama finansiālā situācija, jo šajos gados tās ik gadus kopumā nesaņems aptuveni 40 - 45 miljonus eur.</p>	<p>Nav ņemts vērā.</p> <p>Skaidrojam, ka LAP platību maksājumiem finansējums tiek piešķirts perioda ietvaros nevis ikgadēji un nav iespējams piemērot proporcionālu atbalsta samazinājumu, ja atbalsta pretendentu aktivitāte ir augstāka kā plānots.</p> <p>Ņemot vērā ADSI pasākumam nepieciešamo finansējuma apjomu, LAP ietvaros nav iespējams nodrošināt finansējuma pārdali gan ADSI, gan bioloģiskajai lauksaimniecībai. Turklāt finansējuma pārdali uz ADSI neatbalsta EK, ņemot vērā, ka ADSI nesniedz tiešu ieguldījumu vides/klimata mērķu izpildē. Vadošā iestāde ierosina finansējuma pārdali vides/klimata prioritātes ietvaros. Pārdale uz pasākumu “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” neveicinās vides/klimata mērķu izpildi, ņemot vērā, ka 80% gadījumā tiek īstenots ekonomiskais mērķis.</p>

		<p>Šajā situācijā nav izprotama ministrijas labvēlība attiecībā uz bioloģisko lauksaimniecību, palielinot tās finansējumu par 42,4 miljoniem eur vai par 27,9 % pret sākotnējie šim pasākumam atvēlētajiem līdzekļiem.</p> <p>Nesaprotams ir finanšu pārdales tabulā norādītais formulējums, novirzot 8,6 miljonus eur bioloģiskai lauksaimniecībai no maksājumiem teritorijās ar dabas un citiem specifiskiem ierobežojumiem – atlikums, ņemot vērā, ka pēc 2018.gada nav pieejams finansējums pilnā apmērā. Iznāk tā, ka bioloģiskai lauksaimniecībai, kas tāpat pārtērējusi tai atvēlētos līdzekļus, finansējums tomēr ir pieejams.</p> <p>Šajā situācijā būtu korekti, ja abām platībatkarīgajām nozarēm jāsamierinās ar situāciju, ka septiņiem gadiem paredzētie līdzekļi ir izmaksāti piecos gados un tie netiek papildināti uz citu pasākumu rēķina.</p> <p>Iesakām iepriekšminētos 42,4 miljonus eur novirzīt pasākumam „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”, jo šajā pasākumā daudzi iesniegtie projekti tiek noraidīti finansējuma trūkuma dēļ.</p>	
2.	<i>Latvijas Dabas fonds</i>	<p>Apakšpasākuma “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (turpmāk - BDUZ) plānotais finansējuma samazinājums par 12,6 milj. EUR var apdraudēt šī apakšpasākuma mērķa sasniegšanu.</p> <p>Lūdzam skaidrojumu, kāds ir pamatojums finansējuma samazinājumam par 12,6 milj. EUR? Kā ir aprēķināts finansējuma apjoms, kas vēl būs nepieciešams, lai sekmīgi sasniegtu BDUZ apakšpasākumā sasniedzamos mērķus. Kā ir aprēķināts līdz 2020. gadam (ieskaitot) nepieciešamais finansējuma apjoms? Vai šajā aprēķinā ir ievērtēts tas, ka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) BDUZ atbalstam katru gadu pieteiktās platības palielināsies, jo to rāda projekta “Dabas skaitīšana” dati; 2) BDUZ atbalstam katru gadu nepieciešamais finansējuma apjoms palielināsies, jo tiek pārinventarizētas 0. klases BVZ platības, kas pēc pārinventarizācijas tiks pieteiktas atbalstam kā 1., 2., 3. vai 4. klases zālājs. <p>LAP 2014-2020 sasniedzamā atbalstītā BDUZ mērķplatība ir 47 000 ha. Tā ir stipri zem minimālās mērķplatības, kas nepieciešama ilgtspējīgai ES nozīmes zālāju biotopu un putnu dzīvotņu saglabāšanai, kas ir vismaz</p>	<p>Ņemot vērā, ka aizkavējusies projekta “Dabas skaitīšana” īstenošana, kā rezultātā BVZ platību pārvērtēšana notiek vēlāk kā plānots, izveidojas finansējuma atlikums. BDUZ tiek saglabāta iespēja uzņemt jaunas saistības līdz perioda beigām, kā arī tiek nodrošināts pietiekams finansējums LAP noteiktā mērķa – 47 000 ha atbalstīto platību izpildei.</p> <p>Vērtējot atbalstam pieteikto platību apjomu un struktūru, redzams, ka 69% (23 513 ha) no atbalstītajām platībām ir bioloģiski vērtīgie zālāji, kas vēl nav pārskatīti. Savukārt kopējā 2017. gadā atbalstītā platība veido 73% no LAP noteiktā mērķa – 47 000 ha – izpildes. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatām, ka kopumā virzība mērķa izpildei noris labi un nav nepieciešamas izmaiņas pasākuma nosacījumos, t.sk. atbalsta maksājuma likmes pārskatīšana par bioloģiski vērtīgiem zālājiem.</p>

	<p>100 000 ha¹. Tādēļ ļoti nozīmīgi perioda ietvaros veikt visu iespējamo, lai šai mērķplatībai tuvinātos.</p> <p>Kopējā pašreizējā bioloģiski vērtīgo zālāju platība ir 77 555 ha (tai skaitā arī tie 34 000 ha, kas saņem BDUZ atbalstītu), ko veido 33 100 ha, kuriem ir piešķirta 1.-4. klase un 44 455 ha, kuri ir 0. klases zālāji. Tas liecina, ka, veicot mērķtiecīgus pasākumus ar atbilstošu finansējumu, ir iespējams sasniegt ilgtspējīgai ES nozīmes zālāju biotopu un putnu dzīvotņu saglabāšanai nepieciešamos vismaz 100 000 ha.</p> <p>Ar katru gadu nepieciešamais finansējuma apjoms pieaugs, jo līdz 2019. gada rudenim plānots pārinventarizēt visus bioloģiski vērtīgos zālājus, kas pašlaik ir 0. klasē. Paredzams, ka pēc pārinventarizācijas 2020. gadā nepieciešamais finansējums BDUZ būs 4,5 milj. EUR (pieņemot, ka kopējā atbalstītā platība saglabāsies 34 000 ha robežās, un ka 1. klase ir 55 % no kopējās platības, 2. klase – 24 %, 3. klase – 15 % un 4. klase – 6 %, šāds pieņēmums balstīts uz ES nozīmes zālāju biotopu platību pašreizējo īpatsvaru pēc ražības klasēm).</p> <p>Atbalstam pieteiktā platība palielināsies jau ar 2018. gadu, jo kopš 2017. gada notiek projekts “Dabas skaitīšana”, kurā tiek konstatēti ES nozīmes zālāju biotopi vietās, kur tie līdz šim nav bijuši zināmi, tādēļ nav pieteikti BDUZ atbalstam. Šis secinājums ir izdarīts arī LAP gada īstenošanas ziņojums par 2017. gadu, kur secināts: “Kopumā 2017. gadā BDUZ atbalstam tika deklarēti par 5,3 % vairāk platību nekā 2016. gadā apstiprinātā platība (32 445 ha), jo plānotā ES nozīmes zālāju biotopu kartēšana tika uzsākta ar gada novērojumu, kamdēļ deklarēto platību pieaugums būtu sagaidāms tikai 2018. un 2019. gadā.”</p> <p>No potenciāli kartējamiem 60 000 ha, ko pārbaudīja 2017. gadā, atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem ir 8 % jeb 4 800 ha. Ja tos piesaka atbalstam, tad finansējumu tiem vajag jau 2018. gadā 0,6 milj. EUR (pieņēmumi par klasēm tādi paši kā vēstulē jau minēti iepriekš). 2018. un 2019. gadā ir paredzams tāds pats konstatēto ES nozīmes zālāju biotopu apjoms, līdz ar</p>	
--	---	--

¹ Rūsiņa S. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 3. sējums. Dabiskās pļavas un ganības. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 427 lpp.

		<p>to potenciāli, lai varētu nofinansēt jaunpienākošos hektārus (kopā 2017.-1019. gadā 14 400 ha), pa trīs gadiem nepieciešami 3,6 milj. EUR.</p> <p>Lūdzam nesamazināt BDUZ apakšpasākumam paredzēto finansējumu, pirms nav izvērtēti un novērti visi riski, kas pastāv, lai sasniegtu BDUZ apakšpasākuma sasniedzamos mērķus, kā arī sekmētu visu konstatēto ES nozīmes zālāju biotopu apsaimniekošanu. Vēršam uzmanību, ka Vides konsultatīvā padome jau 13.03.2015. vēstulē Nr. 1-10 Zemkopības ministrijai norādīja, ka bioloģiski vērtīgajiem zālājiem, kuros nav veikta ES nozīmes biotopu apzināšana tiek piemērota neadekvāti zema atbalsta, kas neveicina LAP noteiktā mērķa platības sasniegšanu. Tāpēc uzskatām, ka šis ir īstais laiks, lai līdzekļu uzkrājumu, kurš izveidojies šajā apakšpasākumā, izmantotu LAP noteiktā mērķa – 47 tūkst. ha atbilstoši apsaimniekotu BVZ sasniegšanai un 0. klases BVZ likmes paaugstināšanai, to pielīdzinot 1. ražības klases zālāju biotopu atbalsta likmei un nevis finansējuma pārdalei citiem pasākumiem.</p>	
3.	Biedrība “Zemnieku saeima”	<p>Ņemot vērā finanšu pārdali starp pasākumiem un to ka pēc 2018.gada nav pieejams finansējums pilnā apmērā maksājumiem teritorijās ar dabas un citiem specifiskiem ierobežojumiem, aicinām meklēt papildus finansējumu ASI un ADI teritorijām. Nepietiekama finansējuma gadījumā aicinām primāri izskatīt iespēju un maksājumu piešķirt vismaz ADI 2. un 3. kategorijas apvidiem.</p>	<p>Ņemot vērā ADSI pasākumam nepieciešamo finansējuma apjomu, LAP ietvaros nav iespējams nodrošināt finansējuma pārdali gan ADSI, gan bioloģiskajai lauksaimniecībai. Turklāt finansējuma pārdali uz ADSI neatbalsta EK, ņemot vērā, ka ADSI nesniedz tiešu ieguldījumu vides/klimata mērķu izpildē.</p>
<i>DK 8. Grozījumi LAP pasākumu projektu atlases kritērijos</i>			
<i>Projektu atlases kritēriji pasākumam “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”</i>			
4.	Lauksaimniecības statūtsabiedrību asociācija	<p>MK noteikumu projektā tiek precizēta definīcija par nozares stratēģiskajiem projektiem. Situācijā, kad LAP pasākumam „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” regulāri pietrūkst naudas līdzekļu saimniecību tehnikas parka atjaunošanai un ražošanas objektu modernizācijai, nebūtu pieļaujama izņēmuma situācija, kad atsevišķi pretendenti varētu realizēt projektus ar attiecināmo izmaksu kopsummu līdz 10 miljoniem eur. Tāpēc no MK noteikumu grozījumu teksta nepieciešams svītrot gan 5.11 punktā norādīto stratēģiskā projekta definīciju, gan visas ar šo jautājumu saistītās atsauces.</p> <p>MK noteikumu projektu paredzēts papildināt ar jaunu nosacījumu, ka drenu sistēmas pārbūve un atjaunošana ir neattiecināmās izmaksas.</p>	<p>MK noteikumu jautājums.</p>

		Biedrībasprāt, valstiski vajadzētu sekmēt, nevis bremsēt bojāto drenu sistēmu sakārtošanu, uzlabojot lauksaimniecības zemju izmantošanu.	
Projektu atlases kritēriji pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās"			
5.	Biedrība "Zemnieku saeima"	Kritēriju grupā nr. 6 "Atbalsta pretendents atbilst kādai no šīm shēmām" aicinām apvienot abas grupas un piešķirt vienādu (10) punktu skaitu: bioloģiskās lauksaimniecības shēmas operators un integrētās dārzkopības produktu ražošana, segtajām platībām – dalība pārtikas kvalitātes shēmā.	Ņemts vērā.
6.	Biedrība "Zemnieku saeima"	Kritēriju grupas nr. 7 "Ieguldījumi klimatu pārmaiņu samazināšanas pasākumā - projektā paredzēts sasniegt šo noteikumu 11.2.2.1. apakšpunktā minēto mērķi" kritērijus lūdzam izteikt šādā redakcijā: "Saimniecībām ar liellopu vienību skaitu ne vairāk kā 50" "Saimniecībām ar liellopu vienību skaitu vairāk kā 50"	Ņemts vērā.
Projektu atlases kritēriji kooperatīvajām sabiedrībām pasākumā "Ieguldījumi materiālajos aktīvos"			
7.	Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA)	LLKA vērs uzmanību, ka kooperatīvajām sabiedrībām šobrīd ir paredzētas vēl divas atbalsta piešķiršanas kārtas investīciju veikšanai aptuveni 8 miljonu eiro apmērā. Savulaik LLKA bija lēmusi, ka kooperatīvajām sabiedrībām nepieciešams paaugstināt atbalsta limitu, taču šobrīd ir ideja par jaunu nosacījumu, kas paredzētu, ka uz kopējo atbalstu apmēram 8 miljonu eiro apmērā varētu pretendēt visi kooperatīvi , tos ranžējot pēc apgrozījuma, sarakstā priekšroku dodot kooperatīviem ar mazāku apgrozījumu un noslēdzot ar vislielāko apgrozījumu. Ņemot vērā iepriekšminēto, LLKA lūdz veikt grozījumus nosacījumā, paredzot, ka atbalsta limits vairs netiks piemērots un uz atbalstu aptuveni 8 miljonu eiro apmērā investīciju veikšanai varēs pretendēt visas kooperatīvās sabiedrības. Papildus nosacījums paredzēs, ka Lauku atbalsta dienests veiks kooperatīvo sabiedrību ranžēšanu pēc apgrozījuma, sarakstā priekšroku dodot kooperatīviem ar mazāku apgrozījumu un noslēdzot ar vislielāko apgrozījumu.	Priekšlikums nav atbalstāms , jo nepieciešams piemērot arī pārējos projektu atlases kritērijus kooperatīvajām sabiedrībām.